

Rozhovor s novým ředitelem Správy jeskyní České republiky Lubomírem Příbylem

Zdeněk Patzelt

Lubomír Příbyl. Foto archiv SJČR

Vchod do Kateřinské jeskyně. Foto Petr Zajíček

Stal jste se novým ředitelem Správy jeskyní ČR. Co pro vás osobně jeskyně znamenají?

Dnes už jsem s nimi srostlý nejenom já, ale i moje rodina. Když jsem však v roce 1992 nastoupil do nového zaměstnání jako vedoucí ekonomického oddělení Správy jeskyní Moravského krasu, byl to pro mne vstup do úplně neznámého světa. Předtím jsem 17 let pracoval v Minervě Boskovice, což je dodnes stále ještě existující továrna na výrobu průmyslových šicích strojů v malém moravském městě. V jeskyních jsem byl toliko na školních výletech. Takže jsem přešel z dvoutisícového přesně organizovaného mraveniště do „království ticha“. Měl jsem to obrovské štěstí, že moji noví kolegové mě postupně s velkou trpělivostí zasněcovali do tajů zákonitostí vzniku a vývoje jeskyní a naučili mě vnímat krásu podzemí. Jsem relativně

hlučný a živelný člověk, ale v jeskyních se na jedinou chovám tišeji, a navíc tam cítím určitou pokoru před nádhernými přírodními výtvy. Byl bych nerad, aby to vyznělo jako fráze, ale podobný pocit mám, když se na chvíli posadím do lavice v nějakém velkém kostele. Dodnes si živě vzpomínám, jak mi doslova běhal mráz po zádech, když mi paní Helenka Kvasničková poprvé pustila ve Velkém dómu Kateřinské jeskyně sbor židů z Verdiho opery Nabucco.

Ptal jste se ale, co pro mě jeskyně znamenají. V prvé řadě smysluplnou, zajímavou, tvořivou a pestrou práci. Dále jsem získal spoustu nových kolegů a mohu říct i přátel, které jejich práce u jeskyní naplňuje a mají to štěstí, že se jejich koníček stal i povoláním. Při práci v jeskyních jsem měl možnost potkat i mnoho dalších zajímavých lidí, často se zde natáčejí

filmy, každoročně je pořádáno několik koncertů vážné i populární hudby a není nouze o výstavy uměleckých děl. To vše mne naplňuje.

V neposlední řadě jeskyně svým způsobem zasáhly i moji rodinu, dcera několik let pracovala během studií jako sezonní průvodce v Kateřinské jeskyni a ona i můj syn měli v jeskyních svatbu. Teď už mám čtyři vnoučata a ta už se mnou taky chodí do podzemí. Jeskyně nás tak trochu pohltily.

S úbytkem podzemních vod v některých jeskyních přestala odkapávat voda a růst krápníky. Jak velký problém to je?

Úbytek vody v jeskyních souvisí s dlouhodobým suchem na území ČR, my sami jsme úbytek podzemních vod také zaznamenali. Pochopitelně

tím dochází ke změně vlhkosti a celkového mikroklimatu v jeskyních, což je do budoucna velmi závažná věc. Konkrétní omezení vodního skapu na výzdobě našich jeskyní jsme však zatím nezaznamenali, tím ale nevylučujeme, že v některých částech jeskyní k němu již nemůže docházet. Je to v každém případě důležitá otázka pro pracovníky ochrany přírody a některé vědecké pracovníky, kteří se touto problematikou zabývají. Nejde totiž jenom o množství skapové vody, ale také třeba o její měnící se chemické složení, o obsah cizorodých látek. Já osobně doufám, že vodní režim se časem dostane do svého normálu a tím se mikroklima jeskyní obnoví. Jsem v tomto směru optimista.

Jak se vyvíjí návštěvnost? Některá místa v přírodě, zdá se, v poslední době již bojují s nadměrnou návštěvností. Týká se to i našich jeskyní?

Neřekl bych to tak, že jeskyně s nadměrnou návštěvností bojují, jenom některé z nich nejsou v hlavní turistické sezoně schopny uspokojit všechny zájemce o prohlídku. Týká se to hlavně Punkevních jeskyní v Moravském krasu. Všechny naše jeskyně se nacházejí ve zvláště chráněných krajinných oblastech a ve spolupráci s orgány ochrany přírody jsme pro jednotlivé jeskyně nastavili limity návštěvnosti, které zaručují, že nebude docházet k poškozování krápníkové výzdoby a nevratným změnám mikroklimatu v jeskyni. Zavedením počítačového programu na prodej a rezervaci vstupenek se alespoň výrazně omezil počet zájemců o prohlídku, kteří přijedou k jeskyni a teprve až tam zjistí, že je ten den vyprodáno, a zklamaní odjíždějí. Celková roční návštěvnost jeskyní se za posledních 20 let pohybovala v rozmezí 610 000 až 850 000 osob. Pokud bychom se podívali na grafické zobrazení, můžeme pozorovat vývoj návštěvnosti v určité sinusoidě, kdy několik let počet návštěvníků postupně narůstá a pak zase klesá, a tento cyklus se neustále opakuje. Pro uvedený vývoj jsme zatím nenalezli žádné zákonitosti, ale obecně to koresponduje s návštěvností v ostatních turistických destinacích v rámci naší republiky.

Jsou již u nás všechna jeskynní tajemství odhalena, nebo můžeme očekávat nějaké nové objevy?

Všechna tajemství jeskyní ještě zdaleka odhalena nejsou a asi ani nikdy nebudou. Právě

v tom je jeskyňářství tak fascinující. V určitém směru nezáleží nové objevy až tak na Správě jeskyní ČR jako spíše na členech České speleologické společnosti, kteří dávají průzkumu jeskyní nejen svůj čas a peníze, ale také své zdraví a někdy i životy. Jejich práce si nesmírně vážíme a považujeme je za významné partnery při naší práci. Další objevování nás jistě čeká i v oblasti vědeckého bádání, a i tady jsme otevření všem seriózním projektům.

A co ve světě, jaké pozoruhodné novinky ze světa jeskyní jste v poslední době zaznamenali?

Informace o novinkách v oboru, o speleologii v České republice, ale i ve světě, průběžně monitoruje naše oddělení péče o jeskyně, výstupy z monitoringu zveřejňujeme na stránkách Správy jeskyní České republiky, které jsou veřejně dostupné na www.caves.cz. Zde si každý zájemce může vyhledat novinky a zajímavosti, které se udály, ať už se jedná o nové objevy, metody mapování a výzkumu, novinky v oblasti archeologie, paleontologie, hydrologie, nebo dalších vědních oborů. Každý týden se nějaká pozoruhodná novinka ze světa jeskyní objeví.

Střídání ředitelů často přináší nové ideje. Čeká nás v tomto směru něco nového?

V tomto směru nečekejte žádné větší či dramatické změny. Díky dlouhodobé koncepční práci mých kolegů má Správa jeskyní ČR mezi odbornou i laickou veřejností velmi dobré jméno a péče o zpřístupněné jeskyně je na vysoké úrovni. A to i v přísném mezinárodním měřítku. Opravdu u nás mnozí zahraniční kolegové hledají inspiraci.

Pochopitelně můj způsob práce je v některých detailech odlišný od mého předchůdce, někomu se asi může zdát drsnější, ale základním cílem veškerého mého snažení zůstává jako dosud v prvé řadě ochrana dochovaného stavu zpřístupněných jeskyní. Samozřejmě se do mé práce bude promítat předchozí dvacetileté působení ve funkci ekonomického náměstka, mé rozhodování bude víc ovlivňováno ekonomickými aspekty a finančními možnostmi organizace.

Zavazujícím momentem je pro mě také ta skutečnost, že můj předchůdce Jarda Hro-

mas zůstává nadále pracovat na Správě jeskyní ČR. Možná by to mnohý jiný ředitel považoval za nevýhodu, ale mně to naopak umožňuje využívat jeho až encyklopedických znalostí ze všech oblastí karsologie a speleologie. Takto v počátcích mojí práce na řídicím postu se sluší říci, v čem spatřuji svoje hlavní úkoly, které jsem si předsevzal, takže jsou to především:

- udržet vysokou úroveň ochrany přírodního fenoménu, který nám byl svěřen do péče;

- zajistit bezproblémový chod Správy jeskyní České republiky a jejich 14 provozů, včetně jejich ekonomického zajištění;

- vybudování Domu přírody Českého krasu u Koněpruských jeskyní;

- vybudování Návštěvnického střediska s geologickou expozicí u Chýnovské jeskyně;

- přestavbu obou objektů Správy jeskyní Moravského krasu v Blansku;

- kompletní rekonstrukci silnoproudé i slaboproudé elektroinstalace v Punkevních jeskyních;

- řada dalších drobných stavebních akcí nutných k udržení a zlepšení zázemí pro naše návštěvníky a zaměstnance;

- zlepšení propagační a marketingové práce s cílem lepšího využití kapacitních možností méně navštěvovaných jeskyní.

Velmi důležitým prvkem, který se bude stále častěji objevovat v naší práci, je digitalizace všech administrativních činností, stejně jako je tomu v celé státní sféře. Musíme vzít na vědomí, že během pár let budou naši návštěvníci stále více využívat bezhotovostní platby a budou chtít mít možnost objednávat a platit vstupy do jeskyní prostřednictvím internetu. Od 1. října zahajujeme postupnou instalaci nového vstupenkového a rezervačního programu, který už takovou službu umí poskytovat.

Děkuji vám za rozhovor a přeji úspěšné působení v čele Správy jeskyní ČR